

Eşrefpaşalılar sahneye sığmadı

Tiyatro sahnesinde çok beğenilen Eşrefpaşalılar, bu kez beyaz perdede. Bugünün Eşrefpaşa'sı dünün Eşrefpaşa'sını yansıtmadığı için İzmir yerine İstanbul Balat'ta çekilen filmin sloganı, 'küfürsüz komedi, şiddetsiz aksiyon ve düzeyli romantizm'...

İzmir'in kabadaylarıyla nam salmış; içki, kumar, adam yaralama ve her türlü belanın kol gezdiği Eşrefpaşa semtindeki metruk camiye bir hoca tayin olunca, mahallenin çehresi de kaderi de adamakıllı değişir. Hoca, zannedildiği gibi, bu mahallenin bitirim aslan parçası kabadayılarını hipnoz ederek ya da sihirli değnekle dokunarak bir kediye dönüştürmez. Aksine, mahalle kahvesinde yapmaya direndiği sohbetlerle Eşrefpaşalıların yüreklerindeki bam ve gam teline dokunur. Ondan sonra o yüreklerden çıkan nağmeler alır başını gider. Kötü alışkanlıklar zamanla bırakılır ve hocanın samimi yüreğiyle aydınlattığı fenerle gemileri alabora olmaktan kurtulur. Böylece hem hoca hem de Eşrefpaşalılar aslında ötekinin o kadar da ötede olmadığını görür.

Bu anlam yüklü yaşanmışlık, İzmir'e sığamaz olup rotasını Ankara'ya çevirir ve Burak Tarık'ın dikkatini çeker. Tarık, Eşrefpaşalılar'ı önce tiyatro-sinema arası bir tarzda kaleme alır. Ardından yolu o sıralar İstasyon oyununu sahnelemekte olan Ankara Sanat Evi (ANSE) ile kesişir. Bir okulun tiyatro salonunda okuma provası yapılan oyun beğenilir ve seyirci karşısına çıkar. Ama ekip kısa sürede değişir. Burak Tarık, Savaş Bayındır, Vural Arısoy, Serkan Öztürk, Sibel Öztürk, Emrah Yardımcı, Emine Bayındır ve C. Fatih Polat'tan oluşan oyuncu kadrosu ile Eşrefpaşalılar oyunu nam salarak bu sefer de yönünü İstanbul'a çevirir. Ardından da gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında pek çok yerde seyirci karşısına çıkar. Ama anlatılan bir mahalle, hikâye de çok sesliliğe meyyal olunca, ANSE ekibi tiyatro sahnesine de sığamaz olur. Seyirci kitlesi de onları beyaz perdede görmek istemektedir. Hâl böyle olunca iş başa düşer ve başlangıçta 'tiyatronun bizcesi'ni yapma iştiahiyle yola çıkan ekip, 'sinemanın bizcesi'ni de yapmaya karar verir. Ve ortaya sıcak bir mahalle ve özde insan hikâyesi olan, geçtiğimiz cuma vizyona giren Eşrefpaşalılar filmi çıkar.

Aslında senarist ve başrol oyuncularından Burak Tarık'ın yazdığı tiyatro öncesi ilk metinde 40-50 karakter mevcuttur. Ama özel tiyatroların sahip olduğu imkânlar düşünüldüğünde böyle kalabalık bir ekip ve onu kaldıracak bir dekor hayli maliyetlidir. O zaman görüşü alınan herkes, hikâyenin sinema için daha uygun olduğunu söylese de imkânsızlıklar sebebiyle oyun budanır ve karakterler azaltılır. Burak Bey'in ifadesiyle kader denk noktasında bir yerde

buluşan Eşrefpaşalılar ekibi, sanat hayatlarındaki pek çok 'rağmen' ile birlikte geçmişteki imkânsızlıkların meyvesini büyük bir film prodüksiyonuyla alır. Tabii çekilenin bir film olması hasebiyle de mekân ve karakter hacmi genişler ve ortaya özde aynı, detayda farklı bambaşka bir hikâye çıkar. Yani bu film, birebir tiyatronun sinemaya uyarlanmış hâli değil. Filmin ve tiyatro oyununun oyuncularından Savaş Bayındır, bir film yapmanın kendileri için hayal değil, ideal olduğunu düşünüyor: "Filmin ilk çekim günü Haliç'te oyunun tekstini ilk okuduğumuzda, okul tiyatro salonunda hissettim kendimi ve ağladım. Çünkü biz bir şekilde kaliteli işler yaparak çitımızı hep yükselttik."

Film, her şeyden önce bir mahalle hikâyesi olunca, dış çekim ve doğal mekânlar ağırlıkta olması gerektiği için, gerçekçiliği yakalama adına çekim yapılacak mekânların aslının muhafaza edilmesine dikkat edilmiş. Bu sebeple de bugünün Eşrefpaşa'sı, dünün havasını yansıtmadığı için kabadayılar ve eşrafı İstanbul'a transfer olmuş. Şehrin aldatmacası ve uyuşturucusuyla yoğrulmuş kirli dünyanın yanında hâlâ kendi bildiğince namuslu kalmaya çabalayan insanların ahvalini yansıtabilecek en uygun mekân da Balat'tır.

Zaten bu sebeple filmi izlemeye başladığınız ilk dakikadan itibaren kendinizi sıcak bir mahallenin koşturmacası içinde buluyorsunuz. Etraf Eşrefpaşalıların kol gezdiği bir muhit olunca da hâliyle filmin dili değişiyor. Zira mahallenin kendine has bir jargonu var. Ama film için kullanılan 'küfürsüz komedi, şiddetsiz aksiyon ve düzeyli romantizm' sloganını işitince zannetmeyin ki kibar kibar konuşan kabadayılar var karşımızda. Aksine her ne kadar küfredmeler de sık sık argoya başvuruyorlar. Filmin yönetmeni Hüdaverdi Yavuz, bu sayede Eşrefpaşalıların birilerine ders vermek ya da haddini bildirmek için ille de küfretmek gerekmediğini gösterdiği düşüncesinde. Bu düşünce bütün ekibe sirayet etmiş olacak ki sette bir kez bile küfredilmemiş. Aksine çekimler hariç kimin oyuncu kimin set çalışanı olduğu belli olmayan pozitif bir hava oluşturularak kişisel yanlışlık ve eksiklikler de bertaraf edilmiş.

Hüdaverdi Yavuz, "Prodüksiyon anlamında var olan eksiklikleri ekipteki samimiyet sayesinde görmezden gelebildik. Bu da mevcut imkânlarla yapılabilecek olanın en iyisini yapmamızı sağladı." diyor. Bu sayede her ne kadar Sinan Albayrak, Sermin Hürmeriç, Turgay Tanülkü ve Hüseyin Soysalan gibi tecrübeli oyuncularla birlikte olsalar da ilk kez kamera karşısına geçen ANSE ekibinin beyaz perde kaygısı da çabuk aşılabilmiş: "Siz filmi çekerken eğlenebiliyorsanız izleyenler de eğlenecektir. Teknik ve soğuk bir şey yapıyorsanız bu da seyirci tarafından hemen algılanır."

Filmdeki kilit taşı, mahalleye gelen hoca şüphesiz. Zira filmi besleyen çatışmanın sebebi de ilacı da kendisi. Her ne kadar bir dönüşüm hikâyesi gibi algılansa da Burak Tarık, Eşrefpaşalıların bir buluşma hikâyesi olduğu noktasında ısrarlı: "Değişim ve dönüşüm denildiğinde, karşıdaki muhatap, işlenecek bir materyal, bir proje gibi görülüyor. Eşrefpaşalıları ise kabadayılarla hocanın, diğer bir deyişle dinle insanın buluşması. Çünkü bir kabadayı her ne kadar şiddete meyilli, hatta suçlu da olsa insan olması sebebiyle içinde var olan sevgi ve şefkat ortak. Hoca sadece o noktaya temas ediyor. Dikkat edilirse

bizim filmimizde kimsenin dönüştüğü de yok aslında. Yani kimse hocayla tanıştıktan sonra sakal bırakmıyor ya da illa ki namaza başlamıyor.”

Anlayacağınız hoca, sadece yaşıyor ve insanların sorularına samimi cevaplar veriyor. Bu anlamda Hüdaverdi Yavuz da hocanın yapılması gereken şeyi sadece gösterip “bunu yapacaksınız ya da yapmalısınız” gibi cümleler kullanmadığını ifade ediyor. Zaten insanlar üzerindeki etkisi de bu sayede. Yavuz, Hz. Mevlana'nın “Ne olursan ol gel” sözünün zamane hocaları tarafından dilde kabul görse de icraata dökülemediğinden de yakınıyor: “Bizim hocamızın önünde bir perde yok. İnsanları neşter vurarak ayırmıyor. Durdurmasını illa ki vaaz kürsüsünde değil de bir kahvehanede de anlatabiliyor. Bu yüzden insanları ille de camiye götürmek, dindar insan yapmak gibi bir derdi yok. Zaten bu sıcak yaklaşım insanları etkiliyor.”

Hocanın samimiyetinin seyirciye sirayet etmesinde onu canlandıran tecrübeli oyuncu Sinan Albayrak'ın rolü de yadsınmaz. Albayrak, zaten yabancı olmadığı bu rolde kendi sesiyle Kur'an da okuyor. Hoca karakterinin mahalleliye bu kadar kısa zamanda sirayet etmesinin sebebini ise onun guruluk vasfına girmemesine bağlıyor: “Hitabet yeteneğiyle cemaati kendi etrafında toplayan vaiz ve hocaların, her ne kadar nefisleriyle mücadele etseler de bir süre sonra kendilerini ilgi ve itibara kaptırmaları, hatta kibire kadar gitmeleri bile söz konusu olabiliyor. Filmdeki hoca ise doğallığıyla kalıyor ve hava satmıyor.”

Bu anlamda Albayrak'ın canlandırdığı karakter sayesinde Türk sineması da özlediği normal ve her şeyden önce insan olan hoca tiplmesine kavuşmuş oluyor. Aslında Eşrefpaşalılar ekibi tıpkı filmdeki hoca gibi dünyayı değiştirmek ve dönüştürmek derdinde değil. Amaçları, insanların biraz da olsa düşünmesine katkı sağlamak sadece. Bunu da en başta kendi evlerinin önünü süpürerek yapıyorlar.

Filmin sloganındaki düzeyli romantizme gelince... O da hem Davut-Eleni, hem de Nusret-Duygu aşkında hayat buluyor. Burak Tarık'ın Anadolu romantizmi olarak nitelendirdiği duygu ikliminde beden dilinin abartılı bir biçimde kullanılmadan da aşkın rahatlıkla anlatılabileceği gösterilmiş. Hüdaverdi Yavuz, “İçerik boşaltılmış bir kavram hâline gelen aşkın içinde olması gerekenleri ona yeniden enjekte ettik.” diyor.

Son olarak merak edenler için filmin hikâyesini kısa da olsa anlatalım. İki kan kardeş olan Eşrefpaşalı kabadayılar Davut ve Tayyar'ın yolları aynı kadını sevdiği için ayrılır. Kıpıştıkları kavgada kazanan Tayyar olur ve Madam Eleni ile evlenir. Eleni'nin hâlâ Davut'u sevmesine dayanamayan Tayyar, kızları Duygu'ya rağmen karısını terk ederek İstanbul'un karanlık dünyasında epey yol alır. Davut ise mahalle kahvesinde evlatlığı Nusret ile hayatına devam etmeye çabalar. Gelgelelim Nusret, harbi delikanlı olup hapse düşer. Dahası Duygu'ya yanaktır. Fakat Tayyar, Davut'tan intikamını Nusret'le almak istemektedir. Gerisi mi? O da filmin büyüsunü bozmamak adına sürpriz olsun.

2010-03-08

Muhabir: ELİF NESİBE ÖZBUDAK

